Soorten juridische beroepen

Nyderlandai

Op deze pagina vindt u een overzicht van de juridische beroepen in Nederland.

Openbare aanklagers

Organisatie

Het OM is een landelijke organisatie met vestigingen in alle regio's. Daarnaast is er een landelijk parket dat zich richt op de bestrijding van (internationaal) georganiseerde misdaad, en een functioneel parket dat criminaliteit bestrijdt op het gebied van milieu, economie en fraude.
Op de 10 arrondissementsparketten beoordelen officieren van justitie, ondersteund door administratieve en juridische specialisten, de enkele honderdduizenden zaken die jaarlijks binnenkomen. De zaken waarin hoger beroep wordt aangetekend komen bij een van de vier ressortsparketten. Daar heet de vertegenwoordiger van het OM 'advocaat-generaal'. De parketten worden geleid door hoofdofficieren van justitie en hoofdadvocaten-generaal. De landelijke leiding van het OM berust bij het College van procureurs-generaal (het College) in Den Haag. De minister van Justitie is politiek verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College de prioriteiten in de opsporing en vervolging.

Rol en taken

Mensen die worden verdacht van het plegen van een strafbaar feit, krijgen met het Openbaar Ministerie (OM) te maken. Het OM is de enige instantie in Nederland die verdachten voor de strafrechter kan brengen. Het OM zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd.
Daarvoor wordt samengewerkt met de politie en andere opsporingsdiensten. De officier van justitie leidt het opsporingsonderzoek. Het OM houdt ook toezicht op de goede uitvoering van het vonnis van rechters; boetes moeten worden betaald, gevangenisstraffen uitgezeten, taakstraffen goed uitgevoerd.
Samen met de rechters is het OM onderdeel van de rechterlijke macht. Het OM is dus geen ministerie in de gebruikelijke zin van het woord.

Rechters

Organisatie

Iedereen die rechter wil worden, moet een aantal jaren beroepservaring hebben. Meer informatie over de vereisten kunt u hier vinden. Beroepservaring kan worden opgedaan via een interne opleiding binnen de rechterlijke macht of elders binnen het rechtssysteem. De rechterlijke macht biedt de noodzakelijke opleiding.
Rechters worden benoemd door de Kroon, onder de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid. Alleen personen met de Nederlandse nationaliteit kunnen in het ambt van rechter worden benoemd. Kandidaten moeten in het bezit zijn van een diploma Rechtsgeleerdheid van een Nederlandse universiteit.
Personen kunnen uitsluitend voor benoeming in de rechterlijke macht worden voorgedragen op aanbeveling van een nationale selectiecommissie, die is samengesteld uit leden van de verschillende gerechten, het Openbaar Ministerie en personen die actief zijn in de samenleving.
Een rechter wordt benoemd om recht te spreken in een bepaald gerecht. Deze benoeming kan alleen plaatsvinden als het gerecht in kwestie de kandidaat-rechter benoemt. Dit alles is bedoeld om de objectiviteit van de aanstellingsprocedure zoveel mogelijk te waarborgen.
De rechter is een overheidsfunctionaris met een bijzondere status. Na de benoeming kan de rechter geen andere benoeming elders meer aanvaarden.
Rechters kunnen aanblijven tot de leeftijd van 70 jaar. Vóór die tijd kunnen zij uitsluitend tegen hun wil uit hun ambt worden gezet door het hoogste gerecht in Nederland, de Hoge Raad der Nederlanden, op instigatie van de procureur-generaal van dit gerecht.

Rol en taken

Het is de taak van de rechter om een zuiver oordeel te vellen in juridische geschillen, met inbegrip van zaken waarbij de overheid partij is. Om de onpartijdigheid ten aanzien van de overheid te waarborgen wordt een bijzonder selectie- en benoemingssysteem gehanteerd. Daarom verschilt de rechtspositie van rechters van die van andere overheidsfunctionarissen.
De Nederlandse Grondwet verplicht rechters tot het doen van uitspraken in geschillen en bevat bepalingen inzake de rechtspositie van leden van de rechterlijke macht.
Met de geldende wetgeving als leidraad kunnen rechters zaken naar eigen inzicht behandelen. Zij bepalen ook in ruime mate de concrete voortgang van de procedure (bijvoorbeeld de lengte van bepaalde onderdelen hiervan).
Er zijn meerdere wettelijke regelingen inzake het optreden van rechters, die moeten waarborgen dat zij hun taak onpartijdig uitvoeren. Indien een procespartij twijfelt aan de onpartijdigheid van de rechter, biedt de wet hem of haar de gelegenheid om bezwaren tegen de behandelende rechter naar voren te brengen. Het komt ook voor dat een partij bij een rechtsgeding ontevreden is over het werk van de rechter. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de uitspraak van het gerecht en het optreden van de rechter:
Als de ontevredenheid betrekking heeft op de uitspraak, staat voor de klagende partij doorgaans de mogelijkheid van beroep open;
Klachten over het optreden van een rechter kunnen worden ingediend bij het bureau van het gerecht waar de betrokken rechter zijn functie uitoefent. Elk gerecht heeft een klachtenprocedure met regels voor de behandeling van klachten.
Rechters moeten zich op minstens twee terreinen verder bekwamen. In de regel behandelen zij een zaak op een bepaald terrein, waarna zij naar een ander rechtsgebied switchen. Doel hiervan is te voorkomen dat rechters zich te lang en te intensief op één deskundigheidsgebied richten.
Rechters zijn werkzaam in rechtbanken. Deze omvatten minimaal vier sectoren: de sector civiel recht, de sector strafrecht, de sector bestuursrecht en de sector kanton. Rechters die in laatstgenoemde sector werkzaam zijn, worden "kantonrechter" genoemd; de overige worden aangeduid met "rechter". De rechters van de gerechtshoven en de Hoge Raad heten raadsheer.
De samenstelling van de gerechten bij de behandeling van zaken is als volgt:
Kantonrechters zijn alleensprekende rechters.
Rechters zijn doorgaans alleensprekende rechters, maar sommige zaken moeten door de meervoudige kamer van drie rechters worden behandeld.
Raadsheren van de gerechtshoven behandelen zaken in een meervoudige kamer van drie rechters, tenzij behandeling door één rechter volstaat. De regels hiervoor zijn in de wet (Wet op de rechterlijke organisatie) vastgelegd.
De Hoge Raad behandelt elke zaak met vijf rechters.
De Raad voor de rechtspraak is verantwoordelijk voor de regelingen omtrent de beroepsgroep.

Juridische gegevensbank

Meer informatie kunt u vinden op de algemeen toegankelijke website voor de rechtspraak in Nederland.

Organisatie van de juridische beroepen

Advocaten

De Nederlandse Orde van Advocaten (de NOvA) is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle advocaten in Nederland.
Op grond van de Advocatenwet vormen alle in Nederalnd op het tableau ingeschreven advocaten gezamenlijk de NOvA. Momenteel zijn er ruim 18.000 geregistreerde advocaten.
De NOvA bevordert, in het belang van een goede rechtsbedeling, een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten. Dat doet zij onder meer door het stellen van regels voor de advocatuur (op grond van artikel 28, Advocatenwet). Verder draagt de NOvA zorg voor de beroepsopleiding van advocaten (op grond van artikel 9c, Advocatenwet) en levert zij een bijdrage aan de kwaliteit van en het toezicht op de advocatuur. Daarnaast adviseert de NOvA de Nederlandse overheid gevraagd en ongevraagd over beleidsvoornemens en wetsontwerpen.
De NOvA moet worden onderscheiden van de lokale orden van advocaten in de arrondissementen. Deze aparte organisaties hebben eigen taken, rollen en bevoegdheden.

Rechtskundige adviseurs

Er is geen centrale instantie voor de regulering van dit beroep.

Notarissen

Organisatie

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie behartigt de belangen van de notarissen in Nederland en zorgt ervoor dat zij hun werk goed kunnen doen.

Rol en taken

De wet stelt een notariële akte verplicht voor een aantal overeenkomsten en rechtshandelingen. De belangrijkste zijn:
Het overdragen van onroerende zaken in Nederland;
Het vestigen of doorhalen van hypotheken;
Het oprichten van publiek- of privaatrechtelijke vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (NV's en BV's) of het wijzigen van de statuten daarvan;
Het oprichten van stichtingen of verenigingen (met inbegrip van coöperaties) of het wijzigen van het statuut daarvan;
Het maken, wijzigen en uitvoeren van testamenten;
Het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden en overeenkomsten inzake geregistreerde partnerschappen;
Het overdragen van aandelen op naam;
Het bevestigen van giften en schenkingen middels een notariële akte.
Een notaris kan ook als onafhankelijk juridisch deskundige worden ingeschakeld om tot rechtsgeldige en bindende afspraken te komen tussen personen. Voorbeelden hiervan zijn samenwerkingsovereenkomsten (handelspartnerschappen, maatschappen en commanditaire vennootschappen), overeenkomsten tussen samenwonenden en regelingen om personenvennootschappen met beperkte aansprrakelijkheid te beschermen tegen derden.

Andere juridische beroepen

Op de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) is de Gerechtsdeurwaarderswet van toepassing. Op grond van deze wet heeft de KBvG – waarbij alle gerechtsdeurwaarders in Nederland zich verplicht moeten aansluiten – de taak om goede praktijken binnen de beroepsgroep te bevorderen.
Nederlandse gerechtsdeurwaarders zijn verantwoordelijk voor het ontvangen en verzenden van stukken in lijn met EU-Verordening nr. 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken. In Nederland te betekenen stukken moeten rechtstreeks naar een van de gerechtsdeurwaarders worden gezonden. Aanvragen voor betekening of kennisgeving moeten in het Duitsof Engels worden ingediend. Dergelijke verzoeken kunnen niet worden toegezonden aan de Nederlandse centrale instantie, de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders. De hulp van deze organisatie kan slechts worden ingeroepen in de buitengewone omstandigheden die zijn genoemd in artikel 3, onder c, van bovengenoemde EU-Verordening.

Juridische diensten pro bono

Voor eerstelijns rechtskundig advies kunt u terecht bij een van de vestigingen van Het Juridisch Loket. Hier kunt u informatie en advies krijgen over tal van juridische aangelegenheden. Dit is het voorportaal van de rechtsbijstandsverlening.
Indien nodig zult u worden doorverwezen naar een particuliere advocaat of een mediator, die samen de tweede lijn van de rechtsbijstand vormen.
Alle informatiediensten van Het Juridisch Loket zijn kosteloos. Deze worden hetzij ter plekke verleend, hetzij als onderdeel van een consult. U kunt zich tot Het Juridisch Loket wenden voor problemen op het gebied van civiel, bestuurs-, straf- en vreemdelingenrecht (immigratie).
Het Juridisch Loket heeft 44 vestigingen, die gelijkmatig over het land zijn verdeeld zodat er voor iedere Nederlandse burger altijd een vestiging in de buurt is.
Zie voor verdere informatie de website van Het Juridisch Loket.

Gerelateerde links

Openbaar Ministerie
Nederlandse rechtspraak en de Hoge Raad der Nederlanden
Nederlandse Orde van Advocaten
Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders
Het Juridisch Loket

Laatste update: 07/03/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.